

II.1.2. BASISVISIE OP HULPVERLENING

1. Inleiding

De missie van onze organisatie wordt als volgt omschreven: “Vzw Huize Sint-Vincentius begeleidt jongeren die zich in een kwetsbare leefsituatie bevinden. De jongere zelf en alle personen waarmee hij zich verbonden voelt - dat kan in het verleden en/of nu zijn - , maken deel uit van deze begeleiding. Ieders perspectief krijgt in het begeleidingsproces een plaats.

Het uitgangspunt van de begeleiding is de ervaren “kwaliteit van leven”.

Aangezien het zich verbonden voelen, “erbij horen”, “betekenis hebben” één van de basisbehoeftes van elke mens is, zetten we sterk in op werken aan verbinding met het oog op meer ervaren “kwaliteit van leven”.

Gezien deze basisbehoefte en de impact ervan op het ervaren comfort van leven, hoort het bij onze missie om reeds van bij de start van de begeleiding, en dit ongeacht de leeftijd van de jongere, in te zetten op de gezamenlijke zoektocht naar positieve en duurzame verbindingen.

In de onderstaande tekst beschrijven we onze visie op het waarmaken van deze basisopdracht voor cliënten die een beroep doen op onze organisatie.

Deze visie sluit nauw aan bij onze visie op opvoeding¹.

2. Doelstellingen van de hulpverlening = wat

Wat willen we met onze hulpverlening bereiken?

We werken er naar toe dat de cliënten greep op hun leefsituatie hebben, dat ze weten welke hulpbronnen ze bij zichzelf of anderen kunnen aanspreken of kunnen aanbieden om de leefsituatie positief te beïnvloeden en dat ze deze hulpbronnen ook effectief inzetten.

Dit wordt ook wel “**empowerment**” genoemd. In de literatuur wordt dit begrip omschreven als “de kracht vinden om controle over het eigen leven te hebben en geloof in eigen kwaliteiten”.

¹ [Visie op opvoeding](#)

Empowerment speelt zich af op diverse maar met elkaar gerelateerde niveaus:

- Een individueel, een psychologisch niveau, of “de kracht van binnenuit”,
- Een collectief niveau of “sociale steun, het aanwenden van de krachtbronnen in de eigen omgeving”,
- Een maatschappelijk niveau als de kracht om maatschappelijk een betekenis te hebben en invloed te hebben

Het doel is de kansen op de verschillende levensdomeinen en het zich verbonden voelen met de naaste omgeving, met de maatschappij te vergroten.

Onder hulpverlening verstaan we dan alle acties die gericht zijn op het realiseren van deze algemene doelstellingen.

Zeker bij kwetsbare mensen, is het actief betrekken en ondersteunen van sociale netwerken een essentieel aspect met het oog op empowerment.

We hebben hierbij aandacht voor het herstel van comfort van leven van de cliënt en het netwerk en kwaliteitsrelaties gebaseerd op wederkerigheid en onderling begrip. De achterliggende visie is dat kwaliteitsvolle relaties mensen helpen evolueren en groeien in hun potentieel.

3. Doelgroep = voor wie

Wat verstaan we onder “cliënten”?

Zoals in de inleiding genoemd is, zijn we een organisatie die jeugdhulp aanbiedt.

Dit betekent dat de centrale cliënt de **jongere** is.

Meer specifiek gaat het om jongeren tussen 0 en 18/25 jaar die in een kwetsbare leefsituatie verkeren.

Aangezien de jongere verbonden is met meerdere personen, die op hun beurt en allen onderling een impact hebben op de levenskwaliteit van de jongere, horen zij ook tot het cliëntensysteem.

Het cliëntensysteem bestaat dan uit alle personen die actief en effectief willen samenwerken om elkaars haalbare doelen te bereiken (win-win-situatie) met het oog op het positief beïnvloeden van kwaliteit van leven voor elk. De deelname is een ingestemde deelname, steunt op het geven en nemen, werkt daarom ook versterkend voor ieder en voor het geheel. Dit noemen we “**het sociaal netwerk**”.

De leden van een sociaal netwerk kunnen volgende functies vervullen:

- Affectieve behoefte: bvb. Bij wie kan de cliënt zijn hart luchten?
- Behoefte aan aansluiting: het gevoel “erbij” te horen en veilig te zijn, bvb bij mensen met gemeenschappelijke interesses, waarden, achtergrond,
- Materiële behoefte: bvb. Op vlak van huisvesting, voeding, informatie, daadwerkelijke praktische hulp,
- Behoefte aan stabiliteit: “sociale zekerheid”, bvb. Arbeidscontract, lidmaatschap vereniging.

Dit kan ingevuld worden door te kijken naar personen die dit nu betekenen, maar er kan ook gekeken worden naar wie dit in het verleden betekende en nu bereid is een rol in te nemen, of er kan gekeken worden naar wie dit in nabije toekomst kan betekenen. We vergeten hierbij niet de afwezige ouder en de mogelijke vertrouwenspersoon.

Als hulpverlener hebben we hier een stimulerende, motiverende rol. Het zijn de jongere en de opvoedingsverantwoordelijken die beslissen wie zij in dit sociale netwerk willen inschakelen. In situaties van maatschappelijke noodzaak kan het zijn dat de jeugdrechter of de gemandateerde voorziening zelf iemand uit de context of het netwerk aanduidt.

De verschillende partijen kunnen hierbij van mening verschillen. Als hulpverlener laten we het belang van de jongere² hierbij bepalend zijn, alsook het belang en meerwaarde van een effectief samenwerkend en dus empowerend netwerk.

Concreet kunnen één of meerdere van volgende personen tot het cliëntensysteem of sociaal netwerk behoren: personen uit nabije context zoals kerngezin, ruimere familie, personen uit de ruimere leefomgeving van jongere en/of opvoedingsverantwoordelijke zoals een buurvrouw, trainer, vriend, werkgever, leerkracht, alsook een dienstverlener zoals OCMW, CGG, CLB, verwijzer, ...

4. Wetenschappelijke referentiekaders, handelingskader, hulpmiddelen en methodieken = hoe

A. Wetenschappelijke referentiekaders

Ons denken en handelen is geïnspireerd door wetenschappelijk onderbouwde theoretische denkkaders.

We sommen hier de belangrijkste op:

- psychologie, pedagogiek, orthopedagogiek
- leertheorieën
- communicatietheorieën
- het contextuele denkkader
- het systeemdenken
- ouderschapsvisie van Alice van der Pas

Bovendien zal ons handelen, naargelang van de vraag, meer volgens het ene dan het andere denkkader uitgewerkt worden. Dit noemen we ook een “eclectische” hulpverlening. Deze krijgt ook in ons methodisch handelen concrete vorm.

B. Methodisch handelingskader

We werken volgens het systeem van een **oplossingsgerichte, vraaggerichte** benadering. Deze benadering geeft ons handvatten om in de praktijk “empowerend” bezig te zijn.

a. De oplossingsgerichte benadering kent de volgende uitgangspunten:

---

² Visietekst [belang van de minderjarige](#)

- de focus ligt op oplossingen en niet op de problemen van de cliënt,
- de cliënten zijn in staat eigen oplossingen te vinden,
- er is altijd sprake van verandering en veranderingen kunnen benut worden als kansen.

Oplossingsgericht werken impliceert dat je er van uitgaat dat bij cliënten altijd een zekere motivatie aanwezig is om wat aan hun problemen te doen. Iedereen die een last heeft, wil van die last af, wil dus verandering.

Door *vraaggericht* te werken proberen we die last van de cliënt te kennen. De hulpvraag wordt dan bepaald in samenspraak en in een dialoog tussen de cliënt en de hulpverlener. Indien er meerdere cliënten en/of betrokkenen in de hulpverlening zijn, wordt opnieuw door actief te luisteren naar ieders perspectief en ieders deskundigheid een gemeenschappelijke vraag geformuleerd. Van hieruit worden de doelen en de aanpak gespecificeerd. De begeleiding vertrekt vanuit deze *doelen*.

Deze manier van werken geldt ook voor het in beeld krijgen van een sociaal netwerk. Waar zitten de lasten in de contacten met elkaar, wat of wie heeft negatieve impact op leefsituatie, waar zitten de mogelijkheden voor wederzijdse positieve beïnvloeding?

Vraaggericht werken helpt de hulpverlener om het tempo beter af te stemmen op de vraag van de cliënt en hierdoor de aard van de samenwerkingsrelatie van dat moment, te respecteren. De aard van samenwerkingsrelatie – van vrijblijvende relatie tot expert-relatie – bepaalt immers welke interventies je doet en welke niet gepast zijn om een constructieve samenwerking te beïnvloeden.

b. Concreet toegepast gaan we samen op zoek naar de aanwezige krachten, talenten én beperkingen, zowel bij de jongeren en hun sociale netwerk, zowel op individueel niveau als op niveau van het sociale geheel.

We vertrekken vanuit de **krachten**, omdat we overtuigd zijn dat het erkennen van reële krachten het zelfvertrouwen doet toenemen of terugvinden en dat erkennen op die manier een hefboom vormt om als persoon te groeien. Het erkennen van **beperkingen** geeft ruimte voor realistische ontwikkeling en groei.

- De krachten

- Het zien van eigen krachten, van krachten bij het sociaal netwerk of personen ervan en/of in contact met deze personen
- Het inzetten van deze krachten
- Het besef dat dit inzetten een invloed heeft
- Het zich positief verbonden voelen met de sociale context

- De beperkingen

- Het zien van eigen beperkingen, van beperkingen bij het sociaal of personen ervan
- Het accepteren van deze beperkingen, d.w.z. het aanvaarden zonder oordeel

- Het erkennen van deze beperkingen, d.w.z. eraan tegemoet komen door zo naar de krachten te gaan

B. Hulpmiddelen

- **Netwerkversterking** is een essentieel en standaard aanwezig hulpmiddel in elk van onze begeleidingstrajecten en ongeacht de leeftijd van de jongere. Dit niet enkel in functie van een hulpverleningsdoel maar om gezamenlijk tot een goed plan te komen. Dit kan volgens wetenschappelijk onderbouwde methodieken zoals “Wrap around” of “1Gezin1Plan”. Dit kan ook als verlengde van onze oplossingsgerichte benadering.
- **Methodieken:** LSCI, Geweldloos Verzet, Gezin Centraal zijn methodieken die bij een groot aantal medewerkers gekend zijn door interne vorming en kunnen toegepast worden indien aangewezen.
- Als hulpverlener beschikken we verder over een gevarieerd arsenaal van hulpmiddelen die ons helpen om aan de concrete doelstellingen te werken. Dit kunnen hulpmiddelen zijn die onderdeel uitmaken van een methodiek of methodisch kader; bvb.:
  - De wondervraag, schaalvragen (uit oplossingsgerichte benadering)
  - Sit-in (uit Geweldloos verzet)
  - De conflictcirkel (LSCI)

Andere hulpmiddelen zijn: duplo popjes, doos vol gevoelens, kernkwadranten, structuurkaarten, de boekjes van Hink-Stap-Sprong, Mapa-bow, tal van werkboekjes, voorleesboekjes, enz.

Deze zijn geïnventariseerd en door de medewerkers terug te vinden.

Wij beklemtonen hierbij dat de keuze voor een bepaald hulpmiddel steeds een afweging inhoudt, nl. zowel de hulpverlener zelf als de cliënt moet het kunnen ervaren als een ‘taal erbij’. Zo kan voor eenzelfde thema of doelstelling een ander hulpmiddel gebruikt worden afhankelijk van de eigenheid van de hulpverlener en afhankelijk van de eigenheid van de cliënt.

5. Rol/positionering hulpverlener

De doelstellingen en de gebruikte methodiek om deze te bereiken, bepalen de rol of de positie van de hulpverlener in het hulpverleningsproces.

We leggen hierbij 4 accenten:

- Als hulpverlener ben je een *facilitator* van het proces. Dit betekent dat je een passant bent die beweging probeert te brengen in het veranderingsproces. Proces staat hier centraal en niet het resultaat.

Hierbij sluit de volgende houding aan.

- B. Als hulpverlener neem je een *niet-weten-houding* aan. Dit houdt in dat je de opvatting loslaat dat jouw perspectief op de werkelijkheid de enige juiste zou zijn. Hierdoor ben je beter in staat naar de cliënten te luisteren en je in hun positie in te leven. Je gaat af op de visie en verklaringen van de cliënten en blijft voortdurend nieuwsgierig naar wat er komt. Het is een houding van “*verwondering*”.
- C. Als hulpverlener ben je *één schakel/facet* naast andere hulpbronnen.
- D. Als hulpverlener ben je *mede-verantwoordelijk*. Dit vertrekt vanuit het evenwaardig partnerschap van alle actoren/betrokkenen. Dit slaat op het proces, op de werkrelatie als op de inhoud of de resultaten. Dit betekent dat je door je inzet in het hulpverleningsproces net als alle andere actoren van dit proces, een aandeel hebt in het verloop en dat je hiervoor verantwoordelijk bent, niet meer maar ook niet minder.

7. Organisatie van de hulpverlening

Om deze visie te realiseren organiseren we de hulpverlening zodanig dat er tussen alle in de hulpverlening betrokken personen een maximale overeenstemming en afstemming van de hulpverlening gegarandeerd wordt. Het is onze betrachtning om hulpverleningsbreuken tot een minimum te beperken. Hierbij hebben we oog voor:

A. Het inhoudelijk niveau

- Via continue vraagverheldering komen tot een moduleaanbod op maat van de cliënt.
- Via continue vraagverheldering komen tot op maat geformuleerde doelstellingen.
- De cliënt respecteren als eigenaar van zijn doelstellingen (ritme).
- Door de directe actoren gemeenschappelijk gedragen doelstellingen.

B. Het procesmatig niveau

- Eénzelfde contextbegeleider voor de jongere en zijn gezin doorheen het ganse hulpverleningstraject.
- Door alle betrokken begeleiders verantwoordelijk te stellen voor hun actieve inzet bij het bovenvermelde.

C. Het organisatorisch niveau

- Een hulpverleningssetting aanbieden die voor alle in de hulpverlening betrokken personen bereikbaar is.
- Flexibiliteit in organisatie-aanpassingen in functie van de ervaren aanbodnoden
- De uitdaging aangaan om in te zetten op innovatieve projecten of nieuwe hulpverleningsmodules in functie van een tegemoetkoming aan de noden van de doelgroep

BIJLAGE

Wie meer informatie wil over de omschreven methodiek en visie kan zich verdiepen in volgende boeken :

- Baeijaert, L. & Stellamans, A. (2009). *Vergroot de veerkracht in jezelf en je team*. Lannoo Campus.
- Bannink, F. (2009). *Oplossingsgerichte vragen. Handboek oplossingsgerichte Gespreksvoering*. Pearson.
- Bolt, A. (2017). *Het gezin centraal. Handboek voor ambulante hulpverleners*. Uitg. SWP. Amsterdam.
- De Bruin, L. (2011). *Veranderen in 333 vragen. Oplossingsgericht communiceren voor therapeuten, coaches en managers*. Hogrefe Uitgevers BV.
- De Bruin, L. & Meddens, R. (2012). *Oplossingsgericht opvoeden. Doen en denken in mogelijkheden*. Hogrefe Uitgevers BV.
- Le Fevere De Ten Hove, M. e. a. (2008). *Survivalkit voor leerkrachten. Oplossingsgericht werken op school*. Garant.
- Nuyts, K. (2017). *Krachtgerichte ondersteuning van sociale netwerken – Kadertekst Steunpunt algemeen welzijnswerk*.